

Załącznik do Uchwały nr VII/41/2008
Rady GminyMarkusy
z dnia 27 października 2008 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY MARKUSY
NA LATA 2008 - 2015

Markusy 2008

SPIS TREŚCI

1.	Cel i proces tworzenia strategii.....	3
2.	Charakterystyka Gminy Markusy.....	6
2.1.	Podstawowe informacje o gminie.....	6
2.2.	Strategiczne kierunki rozwoju gminy Markusy.....	8
2.3.	System Pomocy społecznej.....	9
1.	Instytucje zajmujące się pomocą społeczną	9
2.	Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną	9
3.	Dotychczasowe formy pomocy i świadczeń.....	13
4.	Współpraca z innymi podmiotami.....	16
2.4.	Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja.....	17
1.	Analiza obszarów polityki społecznej.....	17
2.	Katalog zintegrowanych problemów społecznych gminy.....	30
2.5.	Kapitał społeczny gminy.....	31
3.	Kierunki rozwoju gminy.....	35
3.1.	Wizja gminy Markusy.....	35
3.2.	Cele główne i szczegółowe.....	36
3.3.	Organizacja i przebieg zadań.....	38
3.4.	Hierarchia celów rozwoju.....	47
4.	Zarządzanie realizacją strategii.....	48
4.1.	Koordinacja realizacji strategii.....	48
4.2.	Sposoby i częstotliwość dokonywania oceny stopnia realizacji strategii.....	48
4.3.	Aktualizacja strategii.....	49
4.5	Wskaźniki monitorowania strategii.....	49
	Zespół tworzący strategię.....	50
	Źródła danych przedstawionych w strategii.....	51
	Spis tabel.....	52

1. Cel i proces tworzenia strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593) stwierdza, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Rozwiązywanie problemów społecznych, aby było skuteczne, powinno odbywać się poprzez profesjonalną pomoc powodującą przywrócenie mobilności, umiejętności i sił w pokonywaniu własnych problemów. Taki sposób rozwiązywania problemów społecznych nie wyklucza pomocy bezpośredniej, zabezpieczającej podstawowe potrzeby.

Poniższa STRATEGIA proponuje działania na dwóch płaszczyznach:

- działania profilaktyczne, ograniczające narastanie problemów społecznych,
- działania naprawcze (pomocowe), uwzględniające profesjonalne metody rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to, zatem formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej

określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Realizacja działań strategicznych spoczywa na instytucjach samorządu. Jednak należy pamiętać, że ważnym partnerem w wdrażaniu strategii są organizacje pozarządowe. To one będąc najbliższej lokalnych problemów społecznych są w stanie realizować z dużym sukcesem zadania wyznaczone przez strategię.

Społeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do POZIOMU ZARZĄDZANIA polityką społeczną.

Gmina Markusy posiada swoją Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Prezentowany dokument jest zaktualizowaną wersją poprzedniego opracowania. Aktualizacja Strategii wynika ze zmieniających się potrzeb oraz problemów społecznych, a także z uczestnictwa gminy w Poakcesyjnym Programie Wsparcia Obszarów Wiejskich finansowanym z Banku Światowego.

Aktualizacja dokumentu przebiegała etapowo, zgodnie z Metodą Aktywnego Planowania Strategii (MAPS). Jej podstawą są warsztaty prowadzone przez moderatora kierującego dyskusją grupową. Uwzględnia idee, wiedzę i doświadczenia wniesione do dyskusji przez członków grupy planującej. Głównymi zasadami tej metody są: dokumentowanie wyników dyskusji na piśmie, praca grupowa zmierzająca do osiągnięcia konsensusu. Odbyły się cztery spotkania warsztatowe – od marca do czerwca 2008 r. Moderatorem aktualizacji strategii była Pani Monika Hausman Pniewska – Doradca Regionalnego Ośrodka EFS w Elblągu.

Prace nad dokumentem miały charakter uspołeczniony. Udział w nich wzięli przedstawiciele różnych środowisk: rolników, Rad Sołeckich, Rady Gminy, nauczycieli, a także pracownicy Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, służby zdrowia, pedagodzy, osoby bezrobotne, emeryci. W opracowaniu strategii udział brali również przedstawiciele różnych grup wiekowych: młodzież, osoby dorosłe i starsze. Zróżnicowany skład grupy sumujący wiedzę, doświadczenie i kompetencje pozwala kompleksowo spojrzeć na problem. Zaproszeni przedstawiciele kilku lokalnych instytucji i środowisk dyskutowali na temat problemów, celów oraz sposobów interwencji. Grupa zadaniowa podczas czterech dni pracy zorganizowanych w formie warsztatów dokonała analizy, polegającej przede wszystkim na posegregowaniu posiadanej wiedzy oraz informacji uzyskanych ze środowiska lokalnego. W ten sposób zapewniona została partycypacja społeczna i bezpośredni wpływ na sposoby

rozwiązywania trudnych sytuacji społecznych w gminie. W trakcie spotkań utworzony został zarys potrzeb i problemów społecznych, z jakimi boryka się gmina, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu aktywności społecznej i edukacyjnej, wzmocnienia funkcji rodziny, zmniejszenia poziomu bezrobocia, poprawy infrastruktury społeczno-kulturalnej. Ich wybór został dokonany w procesie uspołecznionego planowania strategicznego poprzez ocenę stanu faktycznego i dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych. Grupa zadaniowa określiła wizję, cele główny oraz cele priorytetowe, a także sposoby realizacji celów. Podczas trwania warsztatów określono także realizatorów poszczególnych zadań, mierniki realizacji zadań i harmonogram. Zebrane i usystematyzowane tą drogą wnioski zostały przedstawione w dalszej części niniejszego dokumentu.

Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Strategia została przyjęta, jako dokument przez Radę Gminy Markusy dnia 3 października 2006 roku. Niniejszy dokument jest jej aktualizacją opracowaną na lata 2008-2015 i przyjętą przez Radę Gminy Markusy w dniu 27 października 2008 r.

2. Charakterystyka Gminy Markusy

2.1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina wiejska Markusy – wg danych GUS (2003) - zajmuje obszar o powierzchni 109 km². W skład gminy wchodzi 18 sołectw, na które składa się 21 miejscowości wiejskich. Główną formą działalności w gminie jest rolnictwo, co wiąże się ze znacznym odsetkiem gruntów użytkowanych rolniczo występujących w strukturze zagospodarowania terenu charakteryzowanej jednostki. Część powierzchni gminy zajmują także obszary podlegające ochronie prawnej. Wschodnia część gminy leży w obrębie elementu strukturalnego krajowej sieci ekologicznej ECONET Polska.

Gmina położona jest na obszarze dwóch wyraźnie odmiennych mezoregionów. Większa część obszaru gminy znajduje się w granicach mezoregionu Żuław Wiślanych, a w zasadzie jej wschodniej części noszącej nazwę Żuław Elbląskich. Jest to obszar bardzo wyrównany, o charakterze akumulacyjnym, utworzony w wyniku narastania kolejnych członów osadów aluwialnych delty Wisły. Równina deltowa w większości jest obszarem depresyjnym, najniżej położone miejsce znajduje się na południe od Jeziora Drużno, na wysokości 1,5 m p.p.m. Jest to więc obszar silnie zagrożony podwoziami.

Mniejszy, południowy fragment gminy położony jest w granicach wysoczyzny Pojezierza Iławskiego, dochodzącego w granicach gminy do wysokości 35 m n.p.m. Tą część obszaru gminy budują przeważnie gliny zwałowe. Północny skłon wysoczyzny rozcinają doliny erozyjne dwóch rzek: Brzeźnicy i Marwickiej Młynówki.

Pod względem administracyjnym gmina Markusy leży w południowo - zachodniej części powiatu elbląskiego. Od północy i wschodu charakteryzowana jednostka graniczy z gminą Elbląg, od południowego wschodu z gminą Rychliki, a od południa i południowego zachodu z gminami powiatu malborskiego i sztumskiego.

Gmina Markusy liczy na dzień 04 września 2008 roku 4234 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 38 osób/km². Liczbę ludności na przestrzeni 3 lat przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Osoby zameldowane w Gminie Markusy w latach 2006-2008

Zameldowani	2006	2007	Wrzesień 2008
Kobiety	2070	2110	2101
Mężczyźni	2079	2131	2133
Razem	4149	4241	4234

Źródło: Urząd Gminy w Markusach, Bank Danych Regionalnych

Strukturę wieku zamieszkałej ludności przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w Gminie Markusy w 2008 r.

Wiek	Przedprodukcyjnym	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym
Kobiety	568	1177	356
Mężczyźni	587	1404	142
Razem	1155	2581	498

Źródło: Urząd Gminy w Markusach

W Gminie Markusy nie występuje zjawisko „starzenia się społeczeństwa”. Świadczy o tym zdecydowanie większa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niż w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Ruch naturalny wg płci w latach 2006-2007

Wyszczególnienie	2006		2007	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Urodzenia	35	28	37	28
Ogółem urodzenia	63		65	
Zgony	16	23	17	19
Ogółem zgony	39		36	
Przyrost naturalny	19	5	20	9
Ogółem	24		29	

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Urząd Gminy w Markusach

Na przestrzeni 2 lat zaobserwować można wzrost liczby urodzeń. W latach 2006 i 2007 przyrost naturalny był dodatni, co świadczy, że było więcej urodzeń niż zgonów.

2.2. Strategiczne kierunki rozwoju Gminy Markusy

Strategia Rozwoju Gminy Markusy została opracowana i przyjęta w roku 2000, jako dokument określający cele strategiczne i programy operacyjne, których realizacja przyniesie pożądane i konieczne przeobrażenia gminy oraz zapewni jej właściwy rozwój. Dokument ten umożliwia zwiększenie spójności społeczno-ekonomicznej i konkurencyjności gminy Markusy poprzez stworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania jej potencjału. Strategia pozwala spojrzeć na gminę całościowo, ukierunkować jej rozwój w perspektywie kilkunastu lat. Umożliwia planowanie poszczególnych przedsięwzięć i inwestycji, a także pozyskiwanie zewnętrznych środków na realizację poszczególnych zadań. Niniejsza strategia została sformułowana w bezpośrednim nawiązaniu do szeregu opracowań analitycznych, planistycznych i decyzyjnych wykonanych dla województwa warmińsko-mazurskiego.

W Strategii Rozwoju Gminy Markusy został określony cel generalny: „Kształtowanie ładu przestrzennego i ekonomicznego regionu jako warunku koniecznego w procesie

kreowania trwałego i zrównoważonego rozwoju dla zaspokojenia potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń.

2.3. System pomocy społecznej

1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Instytucją organizującą pomoc społeczną w gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markusach, który realizuje zadania wynikające między innymi z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz Świadczenia Rodzinne mające swoją siedzibę w Urzędzie Gminy w Markusach realizują zaś zadania wynikające między innymi z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o oświadczeniach rodzinnych, ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.

2. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną

Pomocą społeczną w gminie Markusy objęto w 2006 roku 360 rodzin, gdzie liczba osób w rodzinach wyniosła 1154. Sytuacja w roku 2007 przedstawia się następująco: pomoc otrzymało 392 rodziny, zaś osób w tych rodzinach odnotowano 1229.

Największą grupę 123 osób w 2006 roku oraz 116 osób w roku 2007, którym udzielano pomoc stanowią osoby samotnie gospodarujące. Następne miejsce w tej kwalifikacji zajmują rodziny 4-osobowe: w 2006 roku było 86 rodzin, w 2007 roku znaczny spadek, bo 77 rodzin. Kolejną grupę stanowią rodziny 3-osobowe, następnie 2-osobowe oraz 6 i więcej -osobowe. Najmniejszą ilość rodzin objętych pomocą stanowią rodziny 5 - osobowe. Dane ilustruje tabela 4.

Tabela 4 Rodziny pełne objęte pomocą

Rodziny objęte pomocą (liczba osób w rodzinie)	2006		2007	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1	123	123	116	116
2	51	102	51	102
3	66	198	65	195
4	86	344	77	308
5	48	240	48	240
6 i więcej	52	319	39	280
Ogółem:	426	1326	396	1241

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2006 i 2007 rok.

Tabela 5 Rodziny niepełne objęte pomocą

Rodziny niepełne o liczbie dzieci	2006		2007	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	33	73	25	50
2	22	73	18	54
3	16	67	15	60
4 i więcej	6	37	7	49
Ogółem:	77	250	65	213

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2006 i 2007 rok

Rodziny niepełne objęte pomocą społeczną w 2006 i 2007 roku zostały przedstawione w powyższej tabeli w stosunku do liczby posiadanych dzieci. Analizując dane zawarte w tabeli 4 możemy zauważyć, że w ciągu roku liczba tych rodzin zmniejszyła się. Największy spadek liczby rodzin objętych pomocą społeczną wystąpił u rodzin z jednym, dwojgiem dzieci.

Tabela 6 Powody przyznania pomocy

Powody przyznania pomocy	2006		2007	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	2	8	1	4
Bezdomność	2	2	2	2
Bezrobocie	279	946	246	835
Niepełnosprawność	138	380	137	386
Długotrwała lub ciężka choroba	113	308	99	268
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	30	118	26	96
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	6	9	18
Alkoholizm lub narkomania	0	0	0	0

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2006 i 2007 rok

Najczęściej występującym powodem przyznania pomocy w latach 2006-2007 według danych zawartych w tabeli 6 jest bezrobocie. Z powodu braku zatrudnienia w roku 2006 zostało objętych pomocą 279 rodzin, a w 2007 roku podobnie, bo 246 rodziny. Za kolejną przyczynę udzielenia pomocy wskazujemy niepełnosprawność, gdzie liczba rodzin w latach 2006-2007 jest do siebie zbliżona: w roku 2006 liczba rodzin wynosi 138, w 2007 u 137 rodzin. Na trzecim miejscu, jako powód przyznania pomocy możemy wskazać bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Pełny obraz danych przedstawia wyżej zamieszczona tabela.

3. Dotychczasowe formy pomocy i świadczeń

Zgodnie z art.36 Ustawy o pomocy społecznej świadczenia dzielimy na świadczenia pieniężne i niepieniężne. Formy pomocy oraz rodzaj realizowanych świadczeń w roku 2006 i 2007 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazują niżej przedstawione tabele.

Tabela 7 Świadczenia pieniężne pomocy społecznej

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE	2006		2007	
	Liczba osób	Świadczenie w tys zł	Liczba osób	Świadczenie w tys zł
Zasilek stały	57	183.645	56	195.867
Zasilek okresowy	296	351.235	246	264.199
Zasilek celowy	382	161.316	354	244.784
Zasilek specjalny celowy	72	24.692	68	30.996
Ogółem:	807	720.888	724	735.846

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS za 2006 i 2007 rok

W 2006 roku liczba osób, która pobierała zasiłek stały wyniosła 57, zasiłek okresowy 296, zasiłek celowy 382, zasiłek specjalny celowy 72, co ogółem dało liczbę 807 osób. W 2007 roku liczby te są do siebie zbliżone i wyniosły odpowiednio 56 osób pobierających zasiłek stały, 246 - zasiłek okresowy, 354- zasiłek celowy, 68 osoby korzystały z pomocy w formie zasiłku celowego specjalnego, a ogólna liczba wyniosła 724 osoby.

Tabela 8 Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej

ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE	2006		2007	
	Liczba osób	Świadczenie w tys zł	Liczba osób	Świadczenie w tys zł
Posiłki	313	49.269	315	79.295
Usługi:	3	6.303	2	2.804
Schronienie, interwencja kryzysowa				
Usługi opiekuńcze	6	37.968	4	38.440
Domy pomocy społecznej	1	8.554	1	15.882
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0
Praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne	35	-	30	-
Ogółem:	358	102.094	352	136.421

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2006 i 2007 rok

Liczba osób korzystająca z formy pomocy niepieniężnej w 2006 roku wygląda następująco: 313 osób otrzymało pomoc w formie posiłku, 3 zapewniono schronienie, 6 osób uzyskało usługi opiekuńcze, 1 osoba umieszczona zostało w Domu Pomocy Społecznej, 35 skorzystało z pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego oraz pracy socjalnej. W 2007 roku sytuacja wyglądała podobnie odnośnie posiłków, schronienia, umieszczeń w DPS-ach oraz sprawienia pogrzebu. Odnotowany został jednak spadek zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, który wyniósł o 2 osoby mniej w stosunku do roku poprzedniego oraz spadek osób korzystających z pomocy niepieniężnej w formie poradnictwa specjalistycznego oraz pracy socjalnej.

Pomocy niepieniężnej w formie żywności udziela Bank Żywności w Olsztynie realizując program „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej” przy współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Markusach.

W roku 2006 GOPS pozyskał oraz rozdysponował żywność unijną w ilości 28.543 kg w asortymencie mąka, ryż, ser, makaron, cukier, kasza, serek topiony i 16.480 litrów mleka. W roku 2007 ogólna ilość rozdysponowanej żywności wynosiła 25.094 kg w asortymencie makaron, mąka pszenna, kasza jęczmienna, cukier, płatki kukurydziane, ser topiony, ser żółty i 12.488 l mleka.

Liczbę osób objętych w/w pomocą w latach 2006 i 2007 obrazuje niżej przedstawiona tabela.

Tabela 9 Liczba rodzin i osób objętych pomocą w ramach programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”

Rok	2006	2007
Liczba rodzin	350	251
Liczba osób objęta pomocą	1.030	880

Źródło: Sprawozdanie GOPS z realizacji programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”

Wyżej wymieniony program realizują również Parafie z terenu gminy Markusy w ramach współpracy z Caritas Diecezji Elbląskiej.

Tabela 10 Liczba świadczeń rodzinnych realizowanych w Dziale Świadczeń Rodzinnych na przestrzeni lat 2006/2007

Rodzaj świadczenia	2006		2007	
	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin
Świadczenia rodzinne	17849	476	18285	464
Zaliczka alimentacyjna	701	31	703	28

Źródło: Sprawozdania roczne z Działu Świadczeń Rodzinnych do MPiPS za lata 2006 i 2007

Tabela 11 Liczba świadczeń z uwzględnieniem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne

Rodzaj ubezpieczenia	2006	2007
	Liczba świadczeń narastająco od początku roku	Liczba świadczeń narastająco od początku roku
Emerytalne i rentowe	151	136
Zdrowotne	163	148

Źródło: Sprawozdania roczne z Działu Świadczeń Rodzinnych do MPiPS za lata 2006 i 2007

4. Współpraca z innymi podmiotami

Współpraca w zakresie pomocy społecznej prowadzona jest z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Podmioty, z którymi współpracuje Ośrodek Pomocy Społecznej to między innymi:

- Rada Gminy w Markusach
- Urząd Gminy w Markusach
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu
- Gminny Ośrodek Zdrowia
- Szkoły Podstawowe z terenu gminy
- Organizacje pozarządowe
- Gminne Centrum Informacji
- Parafie z terenu gminy
- Komenda Miejska Policji w Elblągu
- Posterunek Policji w Gronowie Elbląskim
- Sąd Rejonowy w Elblągu
- Biblioteka Publiczna z terenu gminy
- Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych w Elblągu

2.4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja

1. Analiza obszarów polityki społecznej

Kwestia mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe gminy Markusy w latach 2006 i 2007 charakteryzuje niżej zamieszczona tabela.

Tabela 12 Zasoby mieszkaniowe w latach 2006 i 2007

Rok	Liczba lokali	W tym lokale socjalne	Powierzchnia w m²
2006	87	-	4062
2007	76	-	3689

Źródło: Urząd Gminy w Markusach, Sprawozdanie do Urzędu Statystycznego za lata 2006 i 2007

Liczba zasobów mieszkaniowych gminy Markusy zmniejsza się z roku na rok. Powyższe spowodowane jest faktem zakupu mieszkań przez ich najemców.

Na przydział lokalu mieszkalnego w gminie Markusy oczekuje 12 rodzin. Pomimo tego, że spełniają one kryteria przydziału lokalu to na jego uzyskanie muszą czekać od kilku do kilkunastu lat. Główną przyczyną powyższej sytuacji jest brak środków finansowych w gminie na budownictwo komunalne i socjalne. Szansę uzyskania mieszkania daje jedynie odzysk lokalu komunalnego w chwili zgonu jego głównego najemcy, który był osobą samotną.

Bezdomność

Bezdomność to kryzysowy stan egzystencji osoby nieposiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych by zaspokoić elementarne potrzeby, trwale wykorzenionej ze środowiska w wyniku rozpadu więzi społecznych.

Liczbę osób bezdomnych w Gminie Markusy w latach 2006 i 2007 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Liczba osób bezdomnych w 2006 i 2007 roku

Rok	Osoby bezdomne		
	Mężczyźni	Kobiety	Dzieci
2006	2	0	0
2007	2	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

W 2006 i 2007 roku ogólna liczba osób bezdomnych wyniosła 2. Na tę liczbę składa się 2 mężczyzn, których przyczyną bezdomności jest choroba i alkoholizm. Mężczyźni ci posiadają wykształcenie podstawowe i są w wieku 45 i 54 lat.

System opieki zdrowotnej

System opieki zdrowotnej w Polsce to zespół osób i instytucji mających za zadanie zapewnić opiekę zdrowotną ludności. Polski system opieki zdrowotnej oparty jest na modelu ubezpieczeniowym. System opieki zdrowotnej w Polsce od wielu lat przeżywa poważne trudności, które obecnie objawiają się poprzez: utrudniony dostęp do leczenia specjalistycznego (w szczególności szpitalnego) i długie kolejki oczekujących na świadczenia, niezadowalającą jakość udzielanych świadczeń zdrowotnych, niskie płace w sektorze opieki zdrowotnej i masowe emigracje specjalistycznych kadr medycznych do pozostałych krajów Unii Europejskiej oraz zadłużanie się publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Zgodnie z artykułem 68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, każdy obywatel Polski ma prawo do ochrony zdrowia. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa.

Obecnie system kształtowany jest przez dwie podstawowe ustawy:

- Ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Ustawę o zakładach opieki zdrowotnej.

Opieka zdrowotna na terenie gminy Markusy, jest świadczona przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Markusach z punktem lekarskim w Żurawcu. Mieszkańcy gminy mają dostęp do usług świadczonych przez lekarza rodzinnego, stomatologa oraz Grupową Praktykę Lekarską „Domena”, która zajmuje się opieką nad pacjentami w ich środowisku domowym, a także profilaktyką zdrowotną w szkołach. W gminie Markusy konieczne jest zapewnienie szerszego dostępu do usług zdrowotnych. Należy umożliwić społeczności lokalnej kontakt ze specjalistami we własnej gminie, choćby poprzez organizację „białych sobót”. Wszystkie instytucje i organizacje społeczne powinny podjąć wspólny wysiłek promowania zdrowego stylu życia oraz szeroko pojętej profilaktyki.

Na terenie gminy funkcjonuje tylko jeden punkt apteczny w Markusach, społeczność lokalna zaopatruje się w środki farmakologiczne najczęściej w aptekach w pobliskich miastach i miejscowościach.

Edukacja i opieka nad dzieckiem

System oświaty w Polsce obejmuje przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, policealne, artystyczne i inne. Do systemu oświaty w Polsce nie zalicza się szkolnictwa wyższego, które stanowi odrębny dział administracji rządowej i ma zagwarantowaną konstytucyjnie autonomię. W myśl zapisów Konstytucji RP każdy ma prawo do nauki. Nauka jest obowiązkowa od 7 do 18 roku życia, ale status instytucji obowiązkowych mają jedynie szkoły podstawowa i gimnazjum. Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna.

Na podstawie danych uzyskanych w Urzędzie Gminy i w szkołach w gminie funkcjonują 2 oddziały klas „0” przy Szkołach Podstawowych. Natomiast nie ma zorganizowanego wychowania dla dzieci w wieku 3-5 lat, mimo że dzieci w tej grupie wiekowej jest aż 193. Jednak do klas „0” oprócz 6-latków, uczęszczają także 5-latkowie. Wychowaniem w klasie „0” objętych jest łącznie 59 dzieci.

Na terenie Gminy Markusy znajdują się 2 Szkoły Podstawowe w Zwierznie i w Żurawcu oraz Gimnazjum w Stankowie. Liczbę dzieci uczęszczających do szkół na terenie Gminy Markusy na przestrzeni 2 ostatnich lat szkolnych obrazuje Tabela 14

Tabela 14 Liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Markusy na przestrzeni 2 lat.

Szkoły	2006-2007	2007-2008
SP w Zwierznie	221	215
SP w Żurawcu	202	201
Razem SP	423	416
Gimnazjum w Stankowie	193	187
Łącznie	616	603

Źródło: Urząd Gminy w Markusach

Powyższe dane wskazują, że wraz z upływem lat liczba dzieci uczęszczających do szkół spada.

Niewątpliwym problemem placówek oświatowych w Gminie Markusy jest brak sal gimnastycznych, w których mogłyby się odbywać zajęcia z wychowania fizycznego. Obecnie dzieci i młodzież w okresie zimowym ćwiczą na korytarzach oraz w małych, prowizorycznie przystosowanych salach. Unowocześnienia wymagają też sale dydaktyczne, które często wyposażone są w stary, wysłużony sprzęt i pomoce naukowe.

Kontynuacja kształcenia na wyższym szczeblu edukacji, w tym kształcenie ustawiczne (kursy doskonalące, podnoszenie kwalifikacji) odbywają się już poza terenem gminy.

Placówką oświatową funkcjonującą na terenie gminy jest Ponadlokalna Świetlica Środowiskowa w Markusach, w której dzieci zapewnioną mają odpowiednią opiekę i dożywianie. Na terenie gminy działają również świetlice wiejskie w miejscowościach: Stalewo, Krzewsk, Żurawiec, Zwierzno, Złotnica, Markusy, Nowe Dolno, Kępniowo, Jezioro. Świetlice te są miejscem spotkań mieszkańców, ale nie są w nich świadczone zajęcia edukacyjno – wychowawcze - opiekuńcze. Wyjątkiem są świetlice w Markusach i w Żurawcu w których od niedawna funkcjonują „Centra Kształcenia na Odległość”, posiadające profesjonalny sprzęt komputerowy. W kilku miejscowościach są świetlice, ale nie są

wykorzystywane przez mieszkańców, ponieważ wymagają remontu i odpowiedniego wyposażenia. Część miejscowości nie posiada żadnego miejsca, gdzie mieszkańcy mogliby się spotkać.

Opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Problemy osób starszych i obłożnie chorych

Starość to stan będący efektem starzenia się, ostatni okres życia u ludzi. Starość ma przede wszystkim wymiar biologiczny (fizjologiczny), lecz także poznawczy, emocjonalny i społeczny.

Człowiek starszy jest często odpychany i pozostawiony samemu sobie. Art. 87 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. wskazuje: „rodzice i dzieci obowiązani są wspierać się wzajemnie”.¹

Coraz częściej sytuacje wskazują obojętność rodzin, a przede wszystkim dzieci na starość ich rodziców, uchylając się od zapewnienia opieki, pomocy i wsparcia.

Wobec powyższego konieczne jest zapewnienie opieki, usług czy umieszczenia w domu pomocy społecznej w ramach zadań pomocy społecznej. Tabela poniżej zawiera informacje dotyczące usług opiekuńczych oraz umieszczeń w domu pomocy społecznej w latach 2006 i 2007.

Tabela 15 Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym

Zadanie pomocy społecznej	2006		2007	
	Liczba osób	Świadczenie w tyś zł	Liczba osób	Świadczenie w tyś zł
Usługi opiekuńcze	5	20340,00	4	38440,00
Domy pomocy społecznej	1	7572,00	1	15882,00

Źródło: GOPS w Markusach sprawozdania roczne 2006 i 2007 rok

¹ Ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964r. Dz. U. Nr 9 poz. 59 z dnia 5 marca 1964r. z późn. zm.

Niepełnosprawność

Niepełnosprawność to długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna.

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. Wynika to z powszechności i rozmiaru tego zjawiska. Z niepełnosprawnością fizyczną wiąże się ponadto zazwyczaj tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Człowiek nie w pełni sprawny w ciągu swojego życia jest narażony na różnego rodzaju zagrożenia rozwojowe. Jedne odnoszą się do ograniczeń związanych z niepełnosprawnością, inne do zaburzonych relacji z otoczeniem społecznym. Ograniczenia te można pokonać i przezwyciężyć, jednak wymaga to woli walki, a także wsparcia innych ludzi. Należy, zatem wskazać możliwości zaangażowania chorego w życie społeczne, powodujące tym samym aktywne uczestnictwo w codziennym funkcjonowaniu.

Przedstawiamy problem niepełnosprawności na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Markusach. Dane dotyczące osób uprawnionych do zasiłku stałego ilustruje poniższa tabela.

Tabela 16 Osoby niepełnosprawne korzystające ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w formie zasiłku stałego

Rok	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w formie zasiłku stałego
2006	53
2007	56

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2006 i 2007 rok

Tabela 17 Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności powyżej 16 roku życia

Rok	Znaczny stopień niepełnosprawności	Umiarkowany stopień niepełnosprawności	Ogółem
2006	56	20	76
2007	57	30	87

Źródło: Świadczenia Rodzinne w Markusach

Tabela 18 Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności poniżej 16 roku życia

Rok	Liczba osób
2006	78
2007	75

Źródło: Świadczenia Rodzinne w Markusach

Tabela 19 Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności dla osób powyżej 75 roku życia

Rok	Liczba osób
2006	2
2007	1

Źródło: Świadczenia Rodzinne w Markusach

Rynek pracy i zatrudnienie

Zasoby rynku pracy na terenie i Gminy Markusy

Na terenie gminy Markusy prowadzą swoją działalność jednostki samorządowe jak również prywatne firmy i przedsiębiorstwa. Niżej przedstawione zostały instytucje dające zatrudnienie:

- Urząd Gminy w Markusach;
- Urząd Pocztowy w Markusach;
- Powiślański Bank Spółdzielczy w Kwidzynie Filia w Markusach;

- Biblioteka Publiczna Gminy Markusy;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markusach;
- Gminny Zakład Komunalny w Markusach;
- Szkoła Podstawowa w Zwierznie;
- Szkoła Podstawowa w Żurawcu;
- Gimnazjum w Stankowie;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Markusach;
- Punkt Apteczny w Markusach;

Z uwagi na typowo rolniczy charakter gminy nie ma na jej terenie rozwiniętego przemysłu, (na dzień 16 listopada 2007 roku liczba przedsiębiorców wynosiła 104. Największe zakłady to „Elprim –Wika” i Henter” – zakłady produkcji mebli w Żurawcu, Kaletnictwo- Wyrób – Sprzedaż w Żółwińcu, Firma Handlowo Usługowa ”Olech”- CPN i wulkanizacja w Krzewsku, „Edmar” – kaletnictwo, wyrób galanterii drobnej w Stalewie.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje dwadzieścia sklepów spożywczych i dwa przemysłowe w Markusach i w Żurawcu oraz trzy z odzieżą używaną w Zwierznie.

Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Węższa definicja jest stosowana przez państwowe Urzędy Pracy (powiatowe lub wojewódzkie). I tak bezrobotnym w rozumieniu przepisów Ustawy o promocji rynku pracy jest osoba, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn,
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- jest zameldowana lub pozostaje w naszym kraju legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Skutki ekonomiczne i społeczne bezrobocia - zwłaszcza długotrwałego, które jest dużym problemem w Gminie Markusy to:

- pogorszenie sytuacji materialnej aż do ubóstwa włącznie,
- pogorszenie stanu zdrowia,
- pogorszenie relacji między członkami rodziny aż do rozpadu rodziny włącznie,
- wzrost zachowań patologicznych (przestępczość, agresja, nałogi).

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie na poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację w gminie mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Wiodącą grupą osób korzystających z pomocy społecznej są bezrobotni, w szczególności długotrwale pozostający bez pracy (powyżej 12 miesięcy). Bardzo często osoby te nie podejmują działań w celu znalezienia pracy, zaś podejmowanie jakichkolwiek działań

okazuje się bezskuteczne. Taki stan rzeczy prowadzi do kolejnych zjawisk patologii społecznej, tj.: ubóstwo, alkoholizm. Pojawiają się wszelkiego rodzaju problemy życiowe - rozdrażnienie, zamykanie się w sobie, zrywanie związków międzyludzkich, apatia i zniechęcenie.

Rodziny, których członkowie tracą prawo do zasiłku, w których nie pojawiają się nowe stałe źródła dochodu, „przechodzą” do pomocy społecznej. Często w rodzinach długotrwale dotkniętych bezrobociem i długotrwale borykających się z biedą, obserwujemy „dziedziczenie biedy”. Dzieci bezrobotnych rodziców najczęściej nie zdobywają wykształcenia, powielają wzorzec rodziców, zasilają społeczność bezrobotnych i korzystających z pomocy.

Długotrwale bezrobocie staje się coraz poważniejszą kwestią społeczną. Brak pracy odbiera szansę na godne życie.

Zwiększanie się grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Dominującą formą pomocy w gminie są świadczenia pieniężne oraz żywność. Jednak z uwagi na ograniczone środki, pomoc ta staje się relatywnie niska. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma jednak praca socjalna i przyjmuje ona zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych w Gminie Markusy to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu, która pozwala na to, by pomoc – jej forma, wysokość i okres świadczenia – uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań.

Na terenie działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wśród rodzin objętych pomocą rodziny, w których występuje bezrobocie stanowią najliczniejszą grupę – 246 rodzin (835 osób) w 2007r.

Na podstawie informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Elblągu przedstawiamy w poniższej tabeli dane statystyczne dotyczące osób bezrobotnych z gminy Markusy zarejestrowanych w latach 2006-2007 w PUP.

Tabela 20 Zmiany w poziomie bezrobocia w Gminie Markusy

Wyszczególnienie	2006	2007
Liczba bezrobotnych, w tym:	365	272
Kobiety	220	163
Mężczyźni	145	109
Z prawem do zasiłku	66	46

Źródło: PUP w Elblągu

Na przestrzeni 2 lat zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych – o 93 osoby. Wynikać to może z podjęcia przez część mieszkańców prac interwencyjnych, wyjazdów zagranicznych oraz ukrytego bezrobocia. Wśród bezrobotnych wciąż dominują kobiety. Prawo do zasiłku posiada coraz mniejsza liczba osób, co ma związek ze zmniejszaniem się ogólnej liczby osób bezrobotnych.

Wielu bezrobotnych znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Są to m.in. osoby młode (do 25 roku życia), długotrwale bezrobotne, powyżej 50 roku życia. Poniższa tabela obrazuje dane liczbowe dotyczące tych grup.

Tabela 21 Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby bezrobotne)

Wyszczególnienie	2006	2007
Osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	12	3
Do 25 r. życia	86	51
Długotrwale bezrobotne	250	196
Pow. 50 r. życia	42	35

Źródło: PUP w Elblągu

We wszystkich wymienionych kategoriach bezrobocie zmniejszyło się. Wynika to ze zmniejszenia się ogólnej liczby osób bezrobotnych.

Na terenie Gminy Markusy wielu mieszkańców prowadzi gospodarstwa rolne. Część znajduje zatrudnienie w przedsiębiorstwach (np. w sklepach), instytucjach, placówkach zlokalizowanych na terenie gminy. W gminie brakuje dużych przedsiębiorstw, które zapewniałyby miejsca pracy mieszkańcom. W związku z tym są zmuszeni szukać pracy poza obszarem gminy.

Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Markusy czuwają Policjanci Posterunku Policji w Gronowie Elbląskim Komendy Miejskiej Policji w Elblągu, z których 2 dzielnicowych obsługuje teren gminy Markusy. Spośród jednostek terytorialnych znajdujących się na obszarze działania Komendy Miejskiej Policji w Elblągu, gmina Markusy należy do najmniej zagrożonych przestępczością pospolitą. Związane jest to niewątpliwie z rolniczym charakterem gminy, a także z niewielką liczbą mieszkańców. Nie bez znaczenia dla poziomu przestępczości jest również brak atrakcyjnych przedmiotów zamachów przestępczych.

Z danych przygotowanych przez Posterunek Policji w Gronowie Elbląskim na temat przestępczości na terenie gminy Markusy wynika, że w latach 2006 – 2008 dopuszczono się 59 przestępstw z czego wszystkie zostały zakończone aktem oskarżenia i dotyczyły: 1 przestępstwo posiadania i udzielania narkotyków, 7 spraw o znęcanie się psychiczne i fizyczne, 1 postępowanie o niealimentacji, zatrzymano 50 nietrzeźwych kierowców.

Z powyższych danych wynika, że niewątpliwie dużym problemem w gminie Markusy jest alkoholizm oraz znęcanie się fizyczne i psychiczne, co w większości przypadków jest spowodowane nadużywaniem alkoholu. W celu zapobiegania tym patologiom Posterunek Policji w Gronowie Elbląskim prowadził 6 Niebieskich Kart dotyczących przemocy domowej oraz skierował 9 wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markusach.

Gmina Markusy podejmuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin. Według danych z Urzędu Gminy w Markusach w roku 2006 z porad skorzystało zaledwie 18 osób. W kolejnym roku liczba ta się zmniejszyła do 15 osób.

Z pomocy punktu konsultacyjnego mogą korzystać również osoby, których dotyczy problem przemocy w rodzinie. Skala tego problemu jest trudna do określenia ze względu na "wstydlivość tematu". Punkt konsultacyjny prowadzony jest przez specjalistę psychoterapii uzależnień.

W Markusach działa Ponadlokalna Świetlica Środowiskowa. W roku 2007 realizowane w niej były działania opiekuńczo- wychowawcze i profilaktyczne z których skorzystało 30 wychowanków z rodzin dysfunkcyjnych. Wszystkie dzieci uczęszczające do świetlicy były objęte dożywianiem, które sfinansowała Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Niewątpliwie dużym problemem w gminie Markusy jest bierność społeczna mieszkańców. Rządowe programy, stworzone w celu zmniejszenia obszaru nędzy, stały się dla świadczeniobiorców pułapką, uzależniając ich od pomocy społecznej i zwalniając z osobistej odpowiedzialności. Pomoc ta stanowi nieodpłatną zachętę do korzystania z pomocy opieki społecznej, uchylania się od poszukiwania zatrudnienia, aby pozostawać w pułapce lenistwa. Powyższe powoduje również, znaczne obniżenie motywacji, niechęć do współpracy w celu poprawy obecnej sytuacji. Konsekwencją tego jest skupienie się na przetrwaniu, a nie dążenie do poprawy swojej sytuacji, wrośnięcie w teraźniejszość i niewrażliwość na przyszłość. Ten sposób życia przekazywany jest z pokolenia na pokolenie.

Tabela 22 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2006	426	1326
2007	396	1241

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2006 i 2007 rok.

Dane w tabeli wskazują, iż liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nadal jest zbyt wysoka.

Oprócz bierności osób dorosłych w gminie Markusy mamy też do czynienia z biernością młodzieży. Główne objawy bierności zaobserwowane u młodzieży to przede wszystkim brak aktywności, inicjatywy i wytrwałości w dążeniu do celu, nadmierna uległość wobec innych osób, niedostosowanie sposobu zachowania i działania do zaistniałej sytuacji. Przyczyną takiego niepożądanego zachowania młodzieży z terenu gminy Markusy może być niekorzystne oddziaływanie wychowawcze. Bierność społeczna bywa również następstwem zbyt dużego ograniczania przez rodziców aktywności dziecka, wskutek czego nie przejawia ono inicjatywy oraz nie ma należycie ukształtowanych nawyków samodzielnego działania.

Gmina Markusy posiada Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii. Prócz programów dotyczących uzależnień gmina Markusy ma też opracowany i realizowany Program „Bezpieczna Gmina Markusy”. Program ten, to zespół długofalowych przedsięwzięć samorządu lokalnego, mieszkańców gminy Markusy oraz Komendy Miejskiej Policji w Elblągu, których celem jest poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Markusy oraz poprawa poczucia bezpieczeństwa wśród jej mieszkańców.

2. Katalog zidentyfikowanych problemów społecznych gminy

Katalog zintegrowanych problemów społecznych w gminie zidentyfikowany i wybrany podczas warsztatów:

1. Bierność społeczna;
2. Brak świadomości edukacyjnej;
3. Słaba kondycja rodzin;
4. Duże bezrobocie;
5. Niewystarczająca infrastruktura społeczno –kulturalna;

2.5. Kapitał społeczny gminy

Organizacje pozarządowe:

Zespół Pieśni i Tańca Szuwary

Zakres działania:

- kultywacja tradycji pieśni i tańca ludowego,
- szerzenie kultury ludowej,
- pielęgnowanie tradycji społecznego działania na rzecz kultury,
- kreowanie i otaczanie opieką ludowej twórczości artystycznej,
- rozwijanie uzdolnień i zainteresowań kulturą ludową wśród dzieci i młodzieży.

Ludowy Zespół Sportowy „Magdalenka”

Zakres działania:

- rozwój różnych dyscyplin sportowych oraz stałe podnoszenie poziomu sportowego, szkolnych zawodników,
- organizacja imprez rekreacyjnych oraz turystycznych,
- dbałość o rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej.

Stowarzyszenie Miłośników Rachowa i Okolic

Zakres działania:

- polepszenie wizerunku wsi Rachowo
- wszechstronna pomoc dzieciom i potrzebującym wsparcia z rodzin najuboższych i patologicznych
- organizowanie i prowadzenie różnych form wypoczynku
- organizowanie plenerów, wycieczek i imprez rekreacyjnych,

- poszukiwanie innych osób i instytucji udzielających pomocy finansowej dla wsi Rachowo,
- współpraca z osobami i instytucjami w zakresie informacji i wymiany doświadczeń,
- kultywowanie regionalnych produktów kulinarnych,
- pozyskiwanie środków unijnych na rozwój wsi Rachowo.

Żuławskie Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Żuraw”

Zakres działania:

- organizowanie wypoczynku dla dzieci niepełnosprawnych,
- organizowanie plenerów, wycieczek, turnusów rehabilitacyjnych
- zorganizowanie i prowadzenie klubu integracyjnego dla osób niepełnosprawnych,
- organizowanie grup wsparcia dla rodziców,
- nawiązywanie, utrzymywanie kontaktów z innymi placówkami.

Stowarzyszenia Ochotniczej Straży Pożarnej

Zakres działania:

- organizowanie swoich członków do działalności na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności,
- organizowanie spośród swoich członków zwyczajnych zespołu ratownictwa,
- organizowanie młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych,
- organizowanie zawodów sportowych i imprez propagujących kulturę fizyczną.

Pozostałe instytucje:

Gminne Centrum Informacji

Zakres działania:

- umożliwienie ogólnego dostępu do Internetu,
- świadczenie i realizacja usług związanych z teleinformatyką,
- umożliwienie skorzystania z najnowszych zdobyczy technologicznych,

Szkoły Podstawowe i Gimnazjum z terenu Gminy Markusy

Zakres działania:

- umożliwienie zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania świadectwa ukończenia szkoły,
- pomoc absolwentom szkoły w świadomym wyborze kierunków dalszego kształcenia,
- kształtowanie środowiska wychowawczego sprzyjającego realizowaniu celów i zasad określonych w ustawie, stosownie do warunków szkoły i wieku uczniów,
- sprawowanie opieki nad uczniami odpowiednio do ich potrzeb i możliwości szkoły,
- wskazywanie alternatywy dla zagrożeń społecznych młodego człowieka;
- upowszechnianie zasady tolerancji, wolności sumienia i poczucia sprawiedliwości,
- kształtowanie postaw dojrzałej osobowości, odznaczającej się otwartością na innych ludzi, życzliwością wobec innych oraz odpowiedzialnością za drugiego człowieka,
- rozwijanie wrażliwości na krzywdę innych ludzi, dążenie do budowania więzi między pokoleniami,
- pogłębianie miłości i szacunku do Ojczyzny,
- wdrażanie dyscypliny i szacunku do pracy,
- poszanowanie indywidualności uczniów i ich prawa do własnej oceny rzeczywistości,
- umożliwianie rozwijania zainteresowań uczniów,
- udzielanie uczniom pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Biblioteka Publiczna Gminy Markusy

Zakres działania:

- udostępnianie książek, czasopism i innych materiałów bibliotecznych,
- upowszechnianie czytelnictwa poprzez różnorodne formy pracy z książką i czytelnikiem,
- prowadzenie działalności informacyjnej, kulturalnej,
- sprawowanie nadzoru organizacyjnego nad siecią podległych placówek bibliotecznych, udzielanie im pomocy merytorycznej,
- planowanie zakupu książek, czasopism i innych materiałów bibliotecznych,
- opracowanie i udostępnianie zbiorów zgodnie z obowiązującymi normami,
- prowadzenie sprawozdawczości i statystyki bibliotecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zakres działania:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, których osoby i rodziny nie są w stanie samodzielnie pokonać przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia tych osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- praca socjalna,
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizowanie i ocenianie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizowanie zadań wynikających z rozszerzonych potrzeb społecznych,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Niewątpliwie do kapitału społecznego Gminy Markusy należy zaliczyć także: kościoły, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło przy Szkole Podstawowej w Zwierznie, Koło Gospodyń Wiejskich w Markusach, Rady Sołeckie (18), drużyny ZHP przy Gimnazjum w Stankowie i Szkole Podstawowej w Żurawcu i inne koła szkolne.

3. Kierunki Rozwoju Gminy

3.1. Wizja Gminy Markusy

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć mieszkańcy za 10-15 lat. Wizja określa bardzo ogólnie, dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Markusy **wizję** sformułowano w następujący sposób:

Markusy gminą mieszkańców świadomych, aktywnych, dążących do podniesienia poziomu życia poprzez: nowoczesną edukację, integrację społeczności lokalnej i zrównoważony rozwój gospodarczy.

Gmina Markusy jest zamożna, rozwinięta gospodarczo, posiada bardzo dobrą infrastrukturę społeczno- kulturalną świadczącą bogatą ofertę usług oraz jest miejscem gdzie można kształcić dzieci na wysokim poziomie, a w czasie wolnym znaleźć kulturalną rozrywkę.

W gminie funkcjonuje sprawny system pomocy społecznej zaspakajający rzeczywiste problemy społeczne i pomagający rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Funkcjonuje przyjazne poradnictwo rodzinne i specjalistyczne.

Mieszkańcy są coraz lepiej wykształceni, zamożni, aktywni społecznie i zawodowo, potrafią zagospodarować swój wolny czas, nie mają problemów ze znalezieniem pracy, mają możliwość rozwoju przy własnym aktywnym uczestnictwie.

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwiązywania problemów społecznych, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych zamysłów.

3.2. Cele główne i szczegółowe

CEL GŁÓWNY:

Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Markusy

CELE PRIORYTETOWE:

Cele priorytetowe (obszary priorytetowe) zostały zdefiniowane w oparciu o koncentrację wsparcia kluczowych obszarów i najważniejszych problemów wymagających niezwłocznej interwencji.

- 1. Wzrost aktywności społecznej;**
- 2. Wzrost świadomości edukacyjnej;**
- 3. Wzmocnienie funkcji rodziny;**
- 4. Zmniejszenie poziomu bezrobocia;**
- 5. Poprawa infrastruktury społeczno –kulturalnej;**

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- 1. Wzrost aktywności społecznej**
 - 1.1. Rozwój i wsparcie organizacji pozarządowych;
 - 1.2. Zwiększenie oferty rekreacyjnej i kulturalnej;
 - 1.3. Rozwój wolontariatu;
- 2. Wzrost świadomości edukacyjnej**
 - 2.1. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy;
 - 2.2. Wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży;
 - 2.3. Zwiększenie oferty edukacyjnej;

3. Wzmocnienie funkcji rodziny

- 3.1. Rozwój poradnictwa prawnego, psychologicznego i socjalnego;
- 3.2. Profilaktyka i ograniczenie zjawisk alkoholizmu, narkomanii, przemocy w rodzinie;
- 3.3. Zapewnienie opieki instytucjonalnej dla dzieci w wieku przedszkolnym;
- 3.4. Zmniejszenie zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży;
- 3.5. Rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych mających na celu wsparcie rodzin;

4. Zmniejszenie poziomu bezrobocia

- 4.1. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych oraz powyżej 50 roku życia;
- 4.2. Promocja inicjatyw gospodarczych podejmowanych przez osoby bezrobotne z terenu gminy;
- 4.3. Rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych zmierzających do zmniejszenia bezrobocia;

5. Poprawa infrastruktury społeczno –kulturalnej

- 5.1. Zapewnienie zabezpieczenia lokalowego dla osób w sytuacji kryzysowej;
- 5.2. Zmniejszenie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych;
- 5.3. Powiększenie i modernizacja bazy lokalowej przeznaczonej na świadczenie usług: społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych, opiekuńczych, zdrowotnych;

3.3. Organizacja i przebieg zadań

Nr	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki	Źródła finansowania
1	WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ				
1.1	Rozwój i wsparcie organizacji pozarządowych Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
1.1.1	Pomoc w zakładaniu organizacji pozarządowych	Od 2008 roku działanie ciągłe, według potrzeb	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Ilość nowopowstałych organizacji	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.1.2	Wzmocnienie merytoryczne (szkolenia, doradztwo) i finansowe lokalnych organizacji	Od 2008 roku działanie ciągłe, według potrzeb	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Ilość członków w organizacjach, ilość inicjatyw podejmowanych przez organizacje, ilość szkoleń, w których wzięli udział członkowie organizacji	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.1.3	Współpraca z Lokalną Grupą Działania	Od 2008 roku działanie ciągłe	Jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe	Liczba spotkań, liczba zrealizowanych wspólnie projektów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.2	Zwiększenie oferty rekreacyjnej i kulturalnej Jednostka koordynująca: Urząd Gminy, Biblioteka				
1.2.1	Organizowanie, wspieranie i promocja wydarzeń oraz zajęć dla mieszkańców gminy o charakterze : rekreacyjnym, integracyjnym, kulturalnym	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, sołectwa, biblioteki, szkoły, świetlice	Ilość zorganizowanych i wspartych wydarzeń i zajęć	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne,
1.2.2	Rozwój oferty rekreacyjno-kulturalno-integracyjnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, sołectwa, biblioteki, szkoły, świetlice	Liczba ofert, liczba biorących udział w tego typu usługach	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne,
1.2.3	Promowanie miejscowych artystów	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy Organizacje pozarządowe, sołectwa, biblioteki, szkoły, świetlice	Ilość zorganizowanych wystaw, konkursów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne,

1.2.4	Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, szkoły, biblioteki, organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Ilość zorganizowanych wyjazdów, ilość uczestników wycieczek	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.2.5	Organizowanie wycieczek, biwaków, wyjazdów do kina, teatru, na basen itp. dla dzieci i młodzieży oraz całych rodzin	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, szkoły, organizacje pozarządowe, świetlice, sołectwa, biblioteki	Ilość zorganizowanych wyjazdów, ilość uczestników wycieczek	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.2.6	Organizowanie imprez integrujących środowiska lokalne: festynów, zabaw, zawodów, imprez okolicznościowych itp.	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, szkoły, świetlice, sołectwa, biblioteki, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, stowarzyszenia i inni.	Zorganizowane imprezy, ilość mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.2.7	Promowanie imprez integrujących środowiska lokalne na stronie internetowej gminy i w prasie lokalnej	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, Biblioteki, szkoły, organizacje pozarządowe	Liczba zamieszczonych ogłoszeń, artykułów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.3	Rozwój wolontariatu Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
1.3.1	Utworzenie Klubu Wolontariusza	2012 rok	Organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, świetlice, szkoły, Parafie z terenu gminy	Utworzenie klubu wolontariusza, ilość wolontariuszy	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
1.3.2	Wsparcie akcji i działań, promocja	Od 2010 działanie ciągłe	Organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, świetlice, szkoły, Parafie z terenu gminy	Liczba wydarzeń	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne

Nr	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki	Źródła finansowania
2	WROST ŚWIADOMOŚCI EDUKACYJNEJ				
2.1	Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
2.1.1	Kontynuowanie i wsparcie rozwoju Centrum Kształcenia na Odległość.	Od 2008 roku do 2012 roku	OSP, Urząd Gminy, firma zewnętrzna	Ilość szkoleń, ilość beneficjentów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
2.1.2	Organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe	Od 2009 roku, później działanie ciągłe, według potrzeb	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, organizacje pozarządowe, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, PUP w Elblągu	Ilość szkoleń, ilość osób, które zdobyły kwalifikacje	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
2.1.3	Doskonalenie kadry pedagogicznej uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, szkoły	Ilość osób, które podniosły swoje kwalifikacje	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
2.1.4	Wspieranie inicjatyw rozwijających zainteresowania mieszkańców: promocja, doradztwo, wsparcie finansowe	Od 2008 roku, później działanie ciągłe	Urząd Gminy, Rady Sołeckie, szkoły, biblioteki, organizacje pozarządowe	Ilość wspartych inicjatyw	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
2.2	Wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
2.2.1	Prowadzenie dodatkowych edukacyjnych zajęć pozalekcyjnych, kół przedmiotowych i kół zainteresowań, klubów sportowych dla dzieci i młodzieży itp.	Od 2008 roku działanie ciągłe	Szkoły, organizacje pozarządowe, świetlice,	Ilość zajęć pozalekcyjnych, ilość uczestników	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne

2.2.2	Uzupełnienie bazy dydaktycznej szkół na terenie gminy: pracownice komputerowe, językowe, modernizacja wyposażenie szkół	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, szkoły	Ilość wyposażonych pracowni, sal dydaktycznych,	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
2.2.3	Wsparcie i promocja szkolnych zespołów sportowych i artystycznych	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, szkoły	Ilość członków zespołu, ilość występów	Budżetu gminy, fundusze zewnętrzne
2.2.4	Prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych dla dzieci z deficytami rozwojowymi	Od 2008 roku, później działanie ciągłe	Urząd Gminy, szkoły, organizacje pozarządowe	Ilość przeprowadzonych zajęć	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne
2.3	Zwiększenie oferty edukacyjnej Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
2.3.1	Organizowanie kursów językowych dla mieszkańców gminy	Od 2009 roku	Urząd gminy, szkoły, organizacje pozarządowe	Ilość przeprowadzonych szkoleń, ilość uczestników szkoleń	Fundusze zewnętrzne, środki własne beneficjentów
2.3.2	Organizowanie zajęć edukacyjnych w świetlicach	Od 2008 roku, później działanie ciągłe	Szkoły, organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Ilość zajęć, ilość uczestników zajęć	Budżet gminy, PCPR, fundusze zewnętrzne

Nr	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki	Źródła finansowania
3	WZMOCNIENIE FUNKCJI RODZINY				
3.1	Rozwój poradnictwa prawnego, psychologicznego i socjalnego Jednostka koordynująca: Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej				
3.1.1	Prowadzenie punktu poradnictwa prawnego i socjalnego	Od 2010 roku, później działanie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja	Liczba osób korzystających z usług	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne

		ciągłe	Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy		
3.1.2	Kontynuacja działalności punktu poradnictwa psychologicznego	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Ilość udzielonych porad liczba obsługiwanych osób	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
3.2	Profilaktyka i ograniczenie zjawisk alkoholizmu, narkomanii, przemocy w rodzinie Jednostka koordynująca: Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej				
3.2.1	Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Ilość podjętych działań	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
3.2.2	Organizowanie i wsparcie akcji informacyjnych w zakresie profilaktyki alkoholowej, narkotykowej, przemocy	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły, organizacje pozarządowe, parafie	Ilość przeprowadzonych akcji w ciągu roku, ilość wspartych projektów.	Budżet Gminy , fundusze zewnętrzne
3.2.3	Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej	2012 rok	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, organizacje pozarządowe, Urząd Gminy	Powstanie ośrodka	Budżet Gminy fundusze zewnętrzne
3.2.4	Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia – imprezy, szkolenia, spotkania z lekarzami	Od 2008 roku działanie ciągłe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba przeprowadzonych akcji, liczba uczestników	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
3.2.5	Prowadzenie warsztatów na temat uzależnień w Gimnazjum i Szkołach Podstawowych	Od 2008 roku działanie ciągłe	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba przeprowadzonych warsztatów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
3.2.6	Przeprowadzanie badań określających skalę zjawisk dysfunkcyjnych i potrzeb pomocowych	Od 2008 roku działanie ciągłe	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły	Liczba przeprowadzonych ankiet	Budżet gminy

3.2.7	Organizowanie konkursów w szkołach i świetlicach na temat uzależnień	Od 2008 roku działanie ciągłe	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba przeprowadzonych konkursów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
3.3	Zapewnienie opieki instytucjonalnej dla dzieci w wieku przedszkolnym Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
3.3.1	Utworzenie przedszkoli	Od 2009 roku, później działanie ciągłe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Ilość utworzonych przedszkoli	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
3.4	Zmniejszenie zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży Jednostka koordynująca: Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej i Urząd Gminy				
3.4.1	Modernizacja i budowa placów zabaw i boisk	Od 2010 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, szkoły, organizacje pozarządowe	Ilość zmodernizowanych i wybudowanych placów zabaw i boisk	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne
3.4.2.	Prowadzenie zajęć edukacyjno-opiekuńczych, rekreacyjnych, integracyjnych, kulturalnych dla dzieci i młodzieży w ramach świetlic wiejskich i środowiskowych	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Ilość funkcjonujących świetlic, ilość zajęć, ilość dzieci objętych zajęciami	Budżet gminy, fundusz zewnętrzne
3.5	Rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych mających na celu wsparcie rodzin Jednostka koordynująca: Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej				
3.5.1	Organizowanie warsztatów oraz kursów doskonalących dot. uzależnień i przemocy dla osób pracujących z dziećmi	Od 2010 roku działanie ciągłe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych, organizacje pozarządowe	Liczba przeprowadzonych warsztatów, liczba osób biorących udział w warsztatach	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
3.5.2	Szkolenie członków GKRPA z zakresu uzależnień	Od 2008 roku działanie ciągłe	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba odbytych szkoleń, liczba uczestniczących osób w szkoleniach	Budżet gminy
3.5.3	Powołanie zespołu interdyscyplinarnego mającego na celu wsparcie rodzin w sytuacji kryzysowej	Od 2009 roku, później działanie ciągłe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły, Policja, Służba Zdrowia	Powstanie zespołu	Budżet gminy

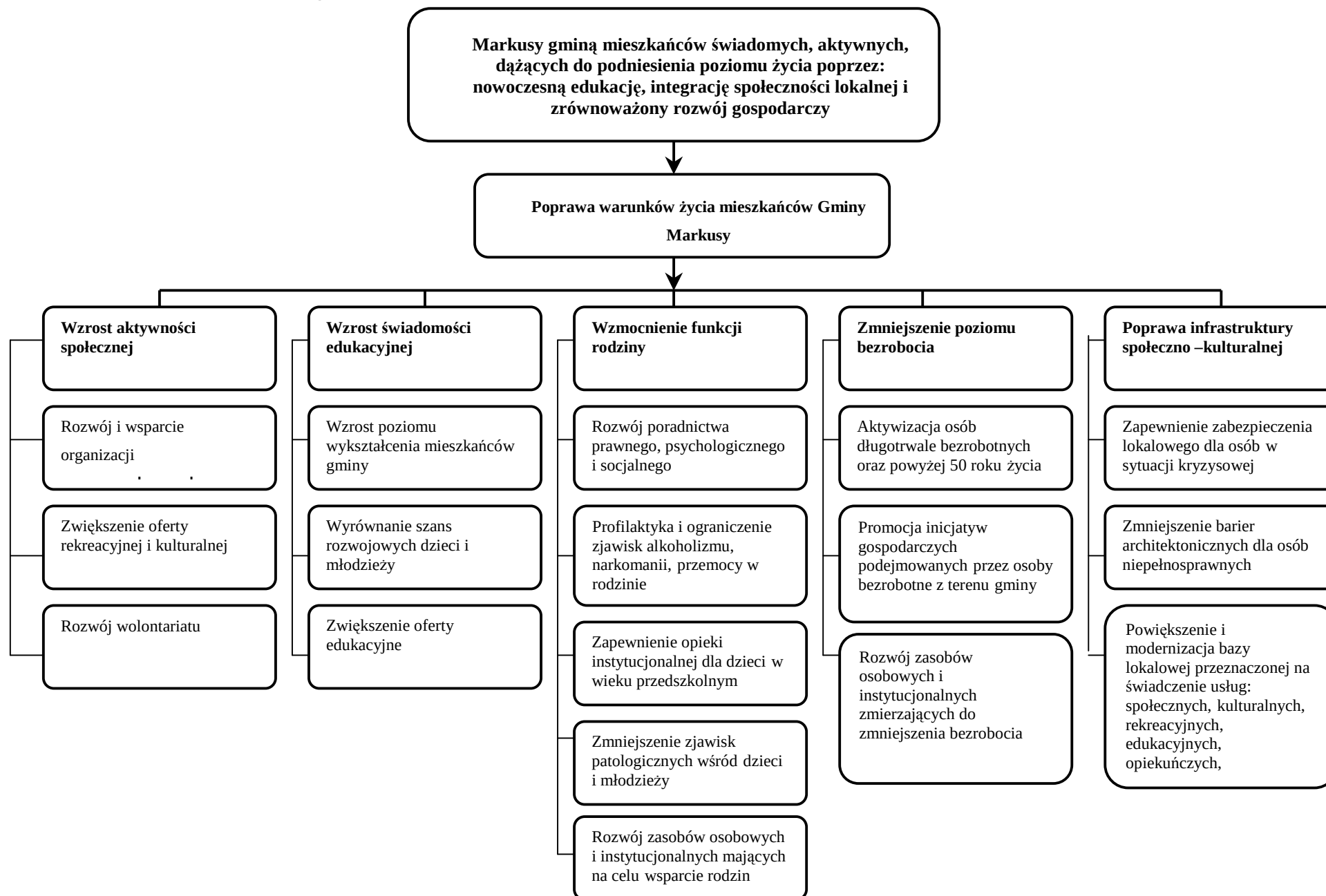
Nr	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki	Źródła finansowania
4	ZMIEJSZENIE POZIOMU BEZROBOCIA				
4.1	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych oraz powyżej 50 roku życia Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
4.1.1	Organizowanie szkoleń i kursów, pomoc w przekwalifikowaniu zawodowym	Od 2009 działanie ciągłe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy	Ilość odbytych szkoleń, ilość beneficjentów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
4.1.2	Organizacja prac społeczno-użytecznych	Od 2008 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba osób realizujących prace społeczno-użyteczne	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
4.1.3	Organizacja prac interwencyjnych, stażu, przygotowania zawodowego, robót publicznych	Od 2008 roku działanie ciągłe	Jednostki samorządowe, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba osób podejmujących zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, stażu, przygotowania zawodowego, robót publicznych, liczba jednostek realizujących wskazane formy zatrudnienia	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
4.2	Promocja inicjatyw gospodarczych podejmowanych przez osoby bezrobotne z terenu gminy Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
4.2.1	Wspomaganie zakładania własnej działalności gospodarczej- szkolenia i doradztwo	Od 2009 roku, później działanie ciągłe	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Ilość podjętych inicjatyw	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
4.2.2	Działania promocyjne w zakresie możliwości podejmowania inicjatyw gospodarczych	Od 2010 roku działanie ciągłe według potrzeb	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	Ilość akcji informacyjnych, ilość przekazanych materiałów, ilość osób obecnych na zebraniach	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne

4.2.3	Wspieranie gospodarstw agroturystycznych - szkolenia i doradztwo ekspertów - wydawanie folderów	2008 rok, później według potrzeb	Urząd Gminy, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Ilość udzielonych porad, ilość przeprowadzo- nych szkoleń, ilość wydanych folderów	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
4.3	Rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych zmierzających do zmniejszenia bezrobocia Jednostka koordynująca: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej				
4.3.1.	Szkolenia kadr w zakresie doradztwa zawodowego	Od 2008 roku działanie ciągłe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Ilość odbytych szkoleń	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne
4.3.2	Zatrudnienie doradcy zawodowego	Od 2010 roku działanie ciągłe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, Powiatowy Urząd Pracy	Ilość zatrudnionych doradców	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne

Nr	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki	Źródła finansowania
5	POPRAWA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNO - KULTURALNEJ				
5.1	Zapewnienie zabezpieczenia lokalowego dla osób w sytuacji kryzysowej Jednostka koordynująca: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej				
5.1.1	Budowa budynku przeznaczonego na mieszkania socjalne	2012 rok	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Ilość powstałych mieszkań	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
5.2	Zmniejszenie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
5.2.1	Dostosowanie placówek oświatowych oraz jednostek użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	Od 2012 roku	Placówki oświatowe oraz jednostki użyteczności publicznej	Liczba przystosowanych obiektów	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne
5.3	Powiększenie i modernizacja bazy lokalowej przeznaczonej na świadczenie usług: społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych, opiekuńczych, zdrowotnych Jednostka koordynująca: Urząd Gminy				
5.3.1	Adaptacja pomieszczeń na potrzeby biblioteki w Zwierznie	2011 rok	Biblioteka, Urząd Gminy	Ilość zaadaptowanych pomieszczeń	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne

5.3.2	Przygotowanie pomieszczeń poddasza remizy OSP w Zwierznie na potrzeby świetlicy strażackiej	2010 rok	Organizacje pozarządowe, Urząd Gminy	Uruchomienie świetlicy	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne
5.3.3	Remonty i wyposażenie świetlic wiejskich	Od 2009 roku działanie ciągłe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Ilość wyremontowanych świetlic, ilość doposażonych świetlic	Budżet Gminy, fundusze zewnętrzne
5.3.4	Budowa sal gimnastycznych	Od 2010 roku	Urząd Gminy	Ilość wybudowanych sal gimnastycznych	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
5.3.5	Wymiana pokrycia dachowego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	2008 rok	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wykonanie wymiany pokrycia dachowego	Budżet gminy , Środki Wojewody
5.3.6	Adaptacja dodatkowego pomieszczenia na potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	2008-2009 rok	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wykonanie adaptacji pomieszczenia	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
5.3.7	Modernizacja pomieszczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	2009 -2010 rok	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wykonanie modernizacji pomieszczeń, ilość zmodernizowanych pomieszczeń	Budżet gminy

3.4. Hierarchia celów rozwoju

4. Zarządzanie realizacją strategii

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Markusy, zakończone podjęciem Uchwały Rady Gminy o przyjęciu dokumentu Strategii i przystąpieniu do jej realizacji, stawia przed władzami gminy konieczność ustalenia sposobów zarządzania realizacją Strategii.

4.1. Koordynacja realizacji strategii

Ważne jest, aby wskazać zespół i koordynatora realizacji Strategii. Zespół ten musi posiadać wystarczająco silną pozycję kompetencyjną, aby móc wprowadzić w życie Strategię.

Koordynatorem realizacji niniejszej Strategii będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Markusach.

Koordynator Strategii będzie dokonywał monitoringu realizowanych zadań w danych obszarach problemowych przy współpracy z Zespołem powołanym przez Wójta Gminy Markusy.

4.2. Sposoby i częstotliwość dokonywania oceny stopnia realizacji strategii

Należy prowadzić stały monitoring realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Markusy. Monitoring obejmuje systematyczną obserwację i ocenianie skuteczności Strategii oraz warunków zewnętrznych i wewnętrznych, w tym zwłaszcza specjalnie dobranych elementów i aspektów życia społecznego.

Służyć powinien on do:

- rozpoznania, jak postępuje rozwój społeczny,
- ustalenia sytuacji, wymagającej podjęcia decyzji o korekcie Strategii,
- oceny stopnia realizacji poszczególnych celów strategicznych.

Oceny realizacji (ewaluacji) dokonywać będzie Zespół powołany przez Wójta Gminy Markusy. Proces monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Markusy pozwoli na jakościowe zmiany w społeczeństwie - w tym stopień społecznej satysfakcji z realizacji celów wyznaczonych przez Strategię.

Proponuje się zastosowanie następującego trybu postępowania:

- na koniec każdego roku kalendarzowego zespół zadaniowy będzie tworzył Roczny Plan Działania, który przygotowany zostanie przez koordynatora Strategii,
- Roczny Plan Działania będzie wprowadzany Zarządzeniem Wójta pod koniec każdego roku, na rok następny,
- raz w roku powinien być dokonywany – w ramach ewaluacji strategii – przegląd celów i zadań oraz postępów i trudności w realizacji Strategii przez Zespół powołany przez Wójta Gminy Markusy,
- raz w roku Wójt Gminy będzie składał Radzie Gminy sprawozdanie z postępów w realizacji Strategii.

4.3. Aktualizacja strategii

Ze względu na długookresowy charakter planowania Strategii należy uwzględnić system jej aktualizacji.

Aktualizacji Strategii będzie dokonywał Koordynator strategii wraz z Zespołem przeprowadzając konsultacje społeczne. Potrzeba aktualizacji Strategii wynikać będzie ze zmian zachodzących w środowisku lokalnym, modyfikacji działań i zadań na rzecz tego środowiska, jak również z nowo powstałych potrzeb społecznych. Aktualizacja Strategii będzie dokonywana nie rzadziej niż raz na 3 lata.

4.4. Wskaźniki monitorowania strategii

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą mierniki wskazane w tabelach zadań.

**ZESPÓŁ TWORZĄCY STRATEGIĘ POWOŁANY ZARZĄDZENIEM WÓJTA
GMINY MARKUSY:**

1. Piotr Strózek – Sekretarz Urzędu Gminy w Markusach
2. Anna Murzicz – Starszy Pracownik Socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
3. Jolanta Sulicka – Pracownik Socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
4. Anna Muzyczuk – Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5. Anna Karpiuk - referent ds. Promocji i Rozwoju Gminy Markusy
6. Maria Putko – Aspirant Pracy Socjalnej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej
7. Krystyna Sawicka – Sołtys wsi Stalewo

Moderator prac nad Strategia : Monika Hausman-Pniewska –Doradca Regionalnego Ośrodka EFS w Elblągu

ŹRÓDŁO DANYCH PRZEDSTAWIONYCH W STRATEGII

1. Informacje Powiatowego Urzędu Pracy w Elblągu;
2. Informacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Markusach;
3. Dział Świadczeń Rodzinnych w Urzędzie Gminy w Markusach;
4. Informacje Urzędu Gminy w Markusach, Dział Ewidencji Ludności;
5. Informacje Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
6. Informacje Posterunku Policji w Gronowie Elbląskim;
7. Strona internetowa BIP Urzędu Gminy w Markusach;
8. Strona internetowa Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego;

SPIS TABEL

Tabela 1	Osoby zameldowane w Gminie Markusy w latach 2006-2008.....	7
Tabela 2	Osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w Gminie Markusy w 2008 r.....	7
Tabela 3	Ruch naturalny wg płci w latach 2006-2007.....	8
Tabela 4	Rodziny pełne objęte pomocą.....	10
Tabela 5	Rodziny niepełne objęte pomocą.....	11
Tabela 6	Powody przyznania pomocy.....	12
Tabela 7	Świadczenia pieniężne pomocy społecznej.....	13
Tabela 8	Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej.....	14
Tabela 9	Liczba rodzin i osób objętych pomocą w ramach programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”	15
Tabela 10	Liczba świadczeń rodzinnych realizowanych w Dziale Świadczeń Rodzinnych na przestrzeni lat 2006/2007.....	15
Tabela 11	Liczba świadczeń z uwzględnieniem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.....	16
Tabela 12	Zasoby mieszkaniowe w latach 2006 i 2007.....	17
Tabela 13	Liczba osób bezdomnych w 2006 i 2007 roku	18
Tabela 14	Liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Markusy na przestrzeni 2 lat.....	20
Tabela 15	Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.....	21
Tabela 16	Osoby niepełnosprawne korzystające ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w formie zasiłku stałego.....	22
Tabela 17	Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności powyżej 16 roku życia.....	23
Tabela 18	Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności poniżej 16 roku życia.....	23
Tabela 19	Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności dla osób powyżej 75 roku życia.....	23
Tabela 20	Zmiany w poziomie bezrobocia w Gminie Markusy.....	27
Tabela 21	Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby bezrobotne).....	28
Tabela 22	Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	30